

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA TAVOITTEIDEN RAPORTOINTI SYYSKUU 2024

JOHDANTO

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lastensuojelulaissa (417/2007, § 12) määritelty suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi (KV 9.11.2020, § 101). Joensuun kaupunki ja Kontiolahden kunta kuuluvat molemmat Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen Siun soten keskiseen alueeseen.

Suunnitelmaa on laadittu työryhmässä, jossa on edustajia Joensuusta, Kontiolahdelta ja Siun sotesta. Organisaatioista työryhmään on kuulunut edustajia lapsi- ja nuorisotyön aloilta sekä perhekeskus-verkostosta. Lisäksi prosessin aikana on kuultu ja tehty yhteistyötä nuorisovaltuustojen ja järjestöjen kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, sen indikaattoreiden sekä tavoitteiden, haluttiin olevan tiiviissä vuorovaikutuksessa perhekeskustyön kanssa, osana kuntien hyvinvointikertomusta sekä maakunnallista hyvinvointistrategiaa. Yhteisillä indikaattoreilla haetaan vahvempaa yhteistä näkemystä tavoitteiden, toimintamallien sekä yhteensovittavan johtamisen kehittämisessä. Yhteistä näkemystä pyrittiin varmistamaan tiiviillä tiedottamisella eri prosessien kesken sekä työryhmien yhteisillä edustajilla.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaprosessissa päädyttiin valitsemaan hyvin rajallinen joukko keskeisiä ilmiöitä, jotka kuvaavat hyvin Joensuun ja Kontiolahden lasten ja nuorten elämän haasteellisia osa-alueita ja usein korostuvat tehtäessä valtakunnallista vertailua. Rajaamisen keskeinen kuvaaja on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä ongelmien ehkäisy. Tästä syystä valitut ilmiöt kohdistuvat pääsääntöisesti pienempiin lapsiin ja ilmiöiden ympärillä tehtävien toimien ajatellaan näkyvän jatkossa vanhemmissa ikäluokissa positiivisesti. Rajallinen määrä ilmiöitä mahdollistaa harkitun tavoitteiden asettelun ja sitoutumisen muutoksen läpivientiin. Myös toteutettujen toimenpiteiden vaikutusten arviointi on mahdollista tehdä suunnitellummin. Valitut ilmiöt eivät rajaa mitään lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvää ulottuvuutta käytännön työstä pois, vaan ohjaa erityistä huomiota alueen lasten ja nuorten esiin nousseisiin haasteisiin.

Joensuussa ja Kontiolahdella raportti käsitellään vastuullisen toimialan johtoryhmässä syys-lokakuussa 2024, jonka jälkeen raportti viedään vastuulautakuntaan. Lautakunta lähettää raportin tiedoksi kunnan-/kaupunginhallitukseen, joka voi halutessaan lähettää raportin tiedoksi valtuustoon. Siun sotella raportti on esitelty perhekeskuksen keskisen alueen johtoryhmässä 6.9.2024.

TAVOITTEET JA TOTEUMA 2024

	Nykytila 2019	Tavoite 2021	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Toteuma 2024	Tavoite 2025
Kiusattujen osuus kouluissa vähenee							
Joensuu	6,5 % (2019)	5,5 %	6,7 %	Tietoa ei saatavilla	6,2 %	Tietoa ei saatavilla	4,5 %
Kontiolahti	5,6 % (2019)	4,6 %	2,7 %	Tietoa ei saatavilla	5,3 %	Tietoa ei saatavilla	3,6 %
	Nykytila	Tavoite 2021	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Toteuma 2024	Tavoite 2025
Lasten huolta herättävien poissaolojen havaitsemiseen saadaan luotua parempia käytänteitä							
Joensuu	Yksittäisen opettajan aktiivisuuden varassa. Lapset puheeksi – menetelmää alettu kouluttaa kouluille.	Lapset puheeksi – menetelmän käyttö laajentunut suurimmalle osalle kouluja. Monitoimijaisessa LP-neuvonpidossa on yhtenevät ja oikea-aikaiset käytänteet.	Lapset puheeksi -menetelmä on käytössä 10/24 joensuulaisella koululla. Joensuu on mukana kouluakäymättömien 5-9 – luokkalaisten oppilaiden valtakunnallisen toimintamallin (SKY) kehittämishankkeessa.	Lapset puheeksi -menetelmä on lv. 2022-2023 alusta alkaen käytössä kaikilla Joensuun peruskouluilla. Lasten ja perheiden kentällä toimivien ilmiötyöryhmien toimintaa ohjaamaan on perustettu johtoryhmä, joka koordinoi kaikkia	Lapset puheeksi -menetelmän käyttöä jatketaan ja laajennetaan LP – neuvonpidon käyttöä eri toimijoiden yhteistyössä. Rantakylä-Utra – alueen sekä Nepenmäen alueen pilottien onnistuneita toimintamalleja on varovaisesti lähdetty	LP -menetelmän käyttö ja – neuvonpidon laajentaminen jatkuvat. Poissaoloihin puututaan varhain Joensuun kaupungin opiskeluhuoltosunnitelmassa 2023 kirjatuin toimenpitein.	Lapset puheeksi – menetelmä käytössä kaikilla kouluilla. Perhekeskuksella kokonaisuudessaan tukee perheitä ja lapsia. Onnistuneista kokemuksista rakentuu uusi normi.

		Varpu /HaVaHu (varhaisen puuttumisen toimintamalli) -tyylinen käytäntö poissaolojen indikoimiseksi opettajan avuksi.		Joensuun alueella esiintyvien lasten ja perheiden huolta herättävien ilmiöiden ympärillä tehtävää toimintaa. Huolta herättävien ilmiöiden osalta on otettu käyttöön LP-neuvonpidon toimintamallia Rantakylä-Utran sekä Nepenmäen alueella. Toimintamallin keskeisiä toimijoita koulun toimijoiden lisäksi ovat olleet perhekeskushoitajat ja -lääkärit. Joensuu on mukana 5-9 – luokkalaisten oppilaiden koulupoissaoloja ehkäisevän valtakunnallisen toimintamallin (SKY) kehittämishankkeessa.	laajentamaan muille Joensuun alueille. Toimintamallin laajenemisessa on saatu taustatukea ITLA:lta. Sitouttavan kouluyhteistyön (SKY:n) osalta kouluille järjestetään koulutuskokonaisuuksia lv. 2023-2024 aikana. Em. Kuvattu tarkemmin Joensuun kaupungin opiskeluhoitosuunnitelmassa.	“Pilotit” laajenevat kattamaan koko kaupunkia perhekeskustiiminä s. 2024. Jatkuva vuorovaikutus tiimien ja johtoryhmän (Joensuu, Ilomantsi, Kontiolahti) välillä. Henkilöstölle koulutusta mielenterveyteen liittyvistä teemoista -> liikunta, uni, ravinto, rajattu/turvallinen some, kohdatuksi tuleminen, kohtaaminen, rutiinit, turvallisuus, keskustelu, kuuntelu, tunteiden säätelytaidot, vertaistuki, lasta suojaavat tekijät.	Ennakoivan analytiikan ja tekoälyn hyödyntämisen (esim. Wilma) mahdollisuudet kartoitettu yhdessä Kontiolahden kanssa.

Kontiolahti	Yksittäisen opettajan aktiivisuuden varassa. KiVa-toimintamalli on käytössä.	Turvallisen kasvatus- ja koulutuskulttuurin toimintatapa on käytössä. Verso-toimintamalli ohjaa oppilaiden vertaissovitte- uun. Pro-Vaka ja Pro-koulu toiminta ohjaa myönteisesti yhteistoimintaan. Lapset puheeksi-menetelmä on otettu käyttöön osassa kouluja.	Toimintatapa on käytössä ja sitä kehitetään edelleen. Verso-toimintamalli käytössä yhdellä alakoululla. Pro-koulu – toimintamalli käytössä kaikilla alakouluilla ja osittain yläkoululla. Lp-menetelmän koulutukset ja pilotointi syksyllä 2021.	Kaikki Kontiolahden koulut ovat aktiivisesti mukana PRO-koulu ohjelmassa. Lapset puheeksi -menetelmä on ollut käytössä kolmella koululla. Syksyllä 2022 1. ja 7. luokan opettajille järjestetään Lp-koulutus. Kontiolahti on mukana 5-9 – luokkalaisten oppilaiden valtakunnallisen toimintamallin (SKY) kehittämishankkeessa.	Lapset puheeksi -keskustelujen käyttöön on koulutettu luokan- ja aineenopettajia, ja LP-keskustelujen käyttöä on laajennettu koskemaan kaikkia kouluja. Ensi lukuvuonna koulutuksia jatketaan ja LP-keskusteluihin kannustetaan kaikilla kouluilla, etenkin tehostetun tuen menetelmänä ja/tai silloin, jos havaitaan vähäisiäkin merkkejä huolta herättävistä merkeistä. Henkilökuntaa on perehdytetty Perhekeskus-toimintamalliin. Oppilaiden läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen malli otetaan käyttöön. Koulua käymättömille oppilaille järjestetty oma opetusryhmä. Pro-koulu –	Lapset puheeksi -keskustelujen käyttöön on koulutettu luokan- ja aineenopettajia. LP-keskustelujen käyttöä on toteutettu useimmilla kouluilla, joskaan ei systemaattisesti. LP-keskusteluihin kannustetaan kaikilla kouluilla, etenkin tehostetun tuen menetelmänä ja/tai silloin, jos havaitaan vähäisiäkin merkkejä huolta herättävistä merkeistä. Kontiolahden läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen malli on otettu käyttöön kaikilla kouluilla. Koulua käymättömille oppilaille on	Lapset puheeksi-menetelmän käyttöä laajennetaan. Osallistumme Ennakoivan analytiikan ja tekoälyn hyödyntämisen (esim. Wilma) mahdollisuuksien kartoittamiseen yhdessä Joensuun kanssa.

					toimintamalli käynnistyy myös uusissa yhtenäiskouluissa.	perustettu oma opetusryhmä. Pro-koulu – toimintamalli on käytössä kaikilla alakouluilla ja käynnistynyt myös uusissa yhtenäiskouluissa. Yhteisöllisen opiskeluhoiton kehittämishankkeen turvin yhtenäiskouluilla toimivat hyvinvointiohjaajat. Myös koulunuorisotyöntekijä on palkattu valtion hankeavustuksella.	
	Nykytila	Tavoite 2021	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023		Tavoite 2025
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten osuus vähenee							
Joensuu	2,2 % (279 lasta vuonna 2018)	2,1 %	2,1 % (263 lasta vuonna 2020)	2,2 % (298 lasta vuonna 2021)	2,0 % (271 lasta vuonna 2022)	2,1% (275 lasta vuonna 2023)	2,0 %
Kontiolahti	0,9 % (34 lasta vuonna 2018)	0,8 %	1,0 % (36 lasta vuonna 2020)	0,9 % (34 lasta vuonna 2021)	1,1 % (44 lasta vuonna 2022)	1,1% (41 lasta vuonna 2023)	0,7 %

	Nykytila	Tavoite 2021	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023		Tavoite 2025
Karieksen esiintyminen vähenee ja suun ja ikenien terveys paranee. Hammashuollon rooli lapsen ja perheen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ennaltaehkäisevänä tekijänä vahvistuu.							
Joensuu ja Kontiolahti	DMF-indeksin keskiarvo on 12-vuotiailla Pohjois-Karjalassa 0,5, kun koko Suomen keskiarvo on 0,9. (Vuonna 2018) CPI-indeksissä eri ikäluokissa hampaiden puhtaudessa ja ikenien terveydessä on hajontaa. (2018)	DMF-indeksi pysyy 12-vuotiailla valtakunnallisen keskiarvon alapuolella ja laskee Pohjois-Karjalassa arvoon 0,45. Puhtaat hampaat ja terveet ikenet omaavien osuus kaikista tarkastetuista ikäryhmissä	DMF-keskiarvo 11-vuotiailla koko Pohjois-Karjalassa 0,64: Kontiolahti 0,34 ja Joensuu 0,26. (Vuonna 2020) Puhdashampaisten osuus kasvanut hieman kaikissa ikäryhmissä Kontiolahden ja Joensuun alueella (2020) Poispuodokas-malli on vakiinnuttanut paikansa. (2020)	DMF-keskiarvo 11-vuotiailla koko Pohjois-Karjalassa 0,43: Kontiolahti 0,3 ja Joensuu 0,4. (Vuonna 2021) Puhdashampaisten osuus kasvanut hieman 11-vuotiaiden ikäryhmissä ja muissa ikäryhmissä pysynyt jokseenkin samana Kontiolahden ja Joensuun alueella (2021)	DMF-keskiarvo 11-vuotiailla koko Pohjois-Karjalassa 0,63: Kontiolahti 0,31 ja Joensuu 0,36. (Vuonna 2022) Puhdashampaisten osuus kasvanut kaikissa tarkastettujen ikäryhmissä, paitsi 1- ja 3-vuotiaiden, joissa osuus laskenut (vuonna 2022).		DMF-indeksi pysyy 12-vuotiailla valtakunnallisen keskiarvon alapuolella ja laskee Pohjois-Karjalassa arvoon 0,4. Suurimmalla osalla tarkastetuista ikäluokista on puhtaat hampaat ja terveet ikenet (eli CPI=0).

	Poispudokas-malli on käytössä. (2018)	kasvaa (eli CPI=0). Poispudokas-malli on vakiinnuttanut paikkansa.		Poispudokas-malli on vakiinnuttanut paikkansa. (2021)	Poispudokas-mallin uudistuminen keväällä 2023. Uusi toimintamalli otettu käyttöön.		Poispudokas-malli on merkittävä osa varhaisen puuttumisen kokonaisvaltaista toimintamallia ja osoittanut vaikuttavuutensa.
	Nykytila	Tavoite 2021	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023		Tavoite 2025
2-6 vuotiaiden ylipainoisten lasten osuuden kasvu pysähtyy							
Joensuu	tytöt 13 % pojat 23 % (2018)	tytöt 13 % pojat 23 %	tytöt 14 % pojat 22 % (2019)	tytöt 15 %, pojat 24 % (2020)	Tytöt 16 %, pojat 25 % (2021)	Tytöt 15 % Pojat 25 % (2022)	tytöt 12 % pojat 22 %
Kontiolahti	tytöt 14 % pojat 25 % (2018)	tytöt 14 % pojat 25 %	tytöt 12 % pojat 23 % (2019)	tytöt 13 %, pojat 21 % (2020)	Tytöt 14 %, pojat 21 % (2021)	Tytöt 13 % Pojat 22 % (2022)	tytöt 13 % pojat 24 %
	Nykytila	Tavoite 2021	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023		Tavoite 2025
Luetun ymmärtäminen on vähintään ikätasoisien tai ikätasoisista paremman tasolla							
Joensuu 2.lk	79,39 % (51,21 ja 28,18, vuosi 2019)	81 %	73,04% (55,26 ja 17,78, vuosi 2021)	70% (52% ja 18% vuosi 2022)	71% (49% ja 22%, vuosi 2023)	68% (50% ja 18% vuosi 2024)	83 %
Joensuu 5.lk	79,17 % (51,61 ja 27,56, vuosi 2019)	81 %	74,68% (45,54 ja 29,14, vuosi 2021)	69% (48% ja 21% vuosi 2022)	71% (51% ja 20%, vuosi 2023)	66% (47% ja 19% vuosi 2024)	83 %

Kontiolahti 6.lk	71,58 % (vuosi 2019)	73 %	81 % (64,15 ja 17,25, vuosi 2021)	77 % (53 % ja 24 %, vuosi 2022)	78 % (58 % ja 20 %, Vuosi 2023)	69 % (54 % ja 16 %, vuosi 2024)	75 %
	Nykytila	Tavoite 2021	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023		Tavoite 2025
1–5 -vuotiaiden osallistuminen varhaiskasvatukseen lisääntyy							
Joensuu	74,5 % (2019)	76 %	78 % (31.12.2020)	83 % (31.12.2021)	85 % (31.12.2022)	86 % (31.12.2023)	77 %
Kontiolahti	59 % (2019)	61 %	73 % (2021)	76 % (31.12.2021)	77 % (31.12.2022)	80 % (31.12.2023)	63 %

Tavoitteet on asetettu valtuustokausien päättymisen mukaisesti vuosille 2021 ja 2025.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Koulukiusaamisen indikaattorin lähteenä on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Kouluterveyskysely. Trendi kiusaamisen kehityksessä on haastava ja kehitykseen on reagoitu nostamalla kiusaaminen vahvemmin esiin Joensuun koulujen lukuvuosisuunnittelussa. Karvin elokuussa 2022 julkaiseman Kiusaamista ehkäisevien sekä hyvinvointia ja työrauhaa parantavien menetelmien arviointi-raportin mukaan kouluissa käytössä olevien erilaisten kiusaamista ehkäisevien menetelmien välillä ei ole merkittäviä eroja. Tärkeää on koko yhteisön sitoutuminen menetelmän käyttöön ja johdonmukaisuus sen käyttämisessä. Olemassa olevat prosessit toimivat ja jatkuva kehittäminen koulujen yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen jatkuu, mutta vaatii kouluissa systemaattista työtä ja yhteisön johtamista. Vaikuttavaa ennaltaehkäisyä kiusaamiseen on yhteisöllisyys ja lasten ja nuorten yhteisöllisyyteen panostaviin toimenpiteisiin tulee panostaa läpi kasvun polun varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Kiusaamisen vastaisessa työssä myös perheiden roolia tulee vahvistaa. Lapset omaksuvat aikuisten toimintamalleja mm. epäasiallisesta käytöksestä toisia kohtaan niin reaalielämässä kuin some-maailmassakin. Joensuussa hyvinvointiohjaajien ja koulua käymättömien oppilaiden opettajien työstä osana lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia on saatu hyviä kokemuksia. LP-toimintamallin käyttäminen on koettu hyväksi keinoksi saada lapsen ja perheen ääni kuuluville sekä kaikki tarvittavat tahot sitoutumaan yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

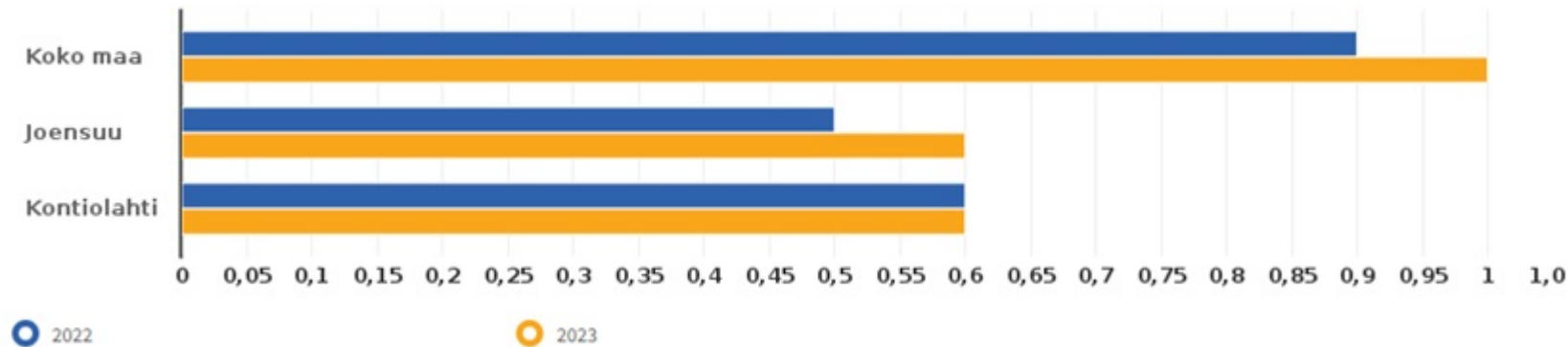
Kouluun kiinnittymisen ja läsnäolon tukemiseksi on luotu sekä valtakunnallinen että seudullinen malli, jota on tarkennettu kuntakohtaisesti. Mallin jalkauttamisen tueksi Opetushallitus on järjestänyt lukuvuoden 2023–2024 aikana laajan koulutuskokonaisuuden opetushenkilöstölle sekä on julkaissut kesällä 2023 kansallisen käsikirjan poissaolojen ennaltaehkäisyyn, suunnitelmalliseen seurantaan sekä niihin puuttumiseen.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten indikaattorin lähteenä on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lastensuojelurekisteri, jonka tietoja julkaistaan Sotkanet.fi palvelussa. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärässä ei vuosien 2022-2023 välillä ole suurta muutosta ja tilastoluku asettuu normaalin kausivaihtelun sisälle sekä Joensuun että Kontiolahden osalta. Huomion arvoista on kuitenkin se, että osalla kodin ulkopuolelle sijoitetuista nuorista elämäntilanne on yhä kompleksisempi ja heidän tukemisensa vaatii vahvasti eri palveluiden yhteensovittamista. Tulee huomata, että sijoitettujen lasten lukumäärän tarkasteleminen typistää ymmärrystä sosiaalipalveluiden toimenpidekirjosta ja kyse on aina monisyisestä kokonaisuudesta ja palveluiden painottumisesta eri vuosina.

Suun terveydenhuollon DMF-indeksi kuvaa kariksen esiintyvyyttä. Aiemmista vuosista poiketen, vuoden 2023 aikana on siirrytty tarkastelemaan THL:n sotka.net tilastopalvelusta saatavia valtakunnallisia tilastoja lasten kariksen esiintyvyydestä. Tilastopalvelusta saamme jatkossa tilaston 12-vuotiaiden lasten kariksen esiintyvyydestä (aiemmin seurattu 11-vuotiaiden kariksen esiintyvyyttä). Joensuun ja Kontiolahden alueen kariesesiintyvyyks 12-vuotiailla on valtakunnalliseen tasoon nähden alhaisempaa. Verrattuna vuoden 2022 tilastoihin, Joensuussa kariesesiintyvyyks on hieman noussut ja vastaavasti Kontiolahdella pysynyt samana.

Suun terveydenhuollon DMF-indeksi, 12-vuotiaat

info ind. 5037 Sukupuoli: Yhteensä

CPI-indeksi kuvaa hampaiden puhtautta. Molemmissa kunnissa puhdashampaisten lasten on osuus kasvanut kaikissa ikäryhmissä edellisvuoteen verrattuna, pois lukien 1- ja 3-vuotiaissa, joissa puhdashampaisten osuus on laskenut. Kontiolahdella lasten hampaat ovat edelleen viime vuosien tapaan likaisemmat kuin joensuulaisten lasten hampaat. Suun th tarkoituksena on käynnistää syksyllä 2023 Joensuussa yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa ns. harjauskoulu eskareille. Pilottiryhmiä on jo sovittu. Kontiolahdelle suunniteltu yhteistyö harjauskoulun osalta on jäänyt toteutumatta, mutta tavoitteena on toteuttaa vuosittain suun ryhmäterveyden edistämisen käynnit Kontiolahden eskariryhmissä. Joensuussa varhaiskasvatuksessa jaetaan xylitol-pastilleja ruokailun jälkeen. Laskenut pikkulasten puhdashampaisten osuus pistää miettimään panostusta tulevina vuosina 1. lasta odottavien perheiden suun terveyden edistämiseen.

Suun terveydenhuollon Poispudokas –toimintamalli uudistettiin ja otettiin käyttöön keväällä 2023. Vastaanotoille saapumattomat lapset pyritään saamaan tulemaan ikäkausittaisiin hammastarkastuksiin yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa. Aiemmin yhteistyötä oli neuvoloiden ja kouluterveydenhuollon kanssa. Jos kahdella kutsumisella hammashoittoon eikä soittamalla saada lapsen vanhempiin kontaktia, ollaan yhteydessä suoraan sosiaalihuollon palvelutarpeenarviointi yksikköön.

Kontiolahdella lasten suun terveyden merkitys ja hampaiden harjauksen tärkeys on vuonna 2023 otettu vanhempien kanssa puheeksi vasu-keskusteluissa ja tuettu vanhempia huolehtimaan säännöllisestä päivittäisestä hampaiden harjauksesta.

2–6 –vuotiaiden lasten ylipainon esiintyvyydessä ei ole merkittävää muutosta. Säännölliseen liikkumiseen ja terveelliseen ruokailuun ohjaaminen ja kannustaminen tulee ulottaa kaikkiin kehitysympäristöihin, joissa lapsi elää ja kasvaa. Tärkeässä roolissa ovat niin koti, varhaiskasvatus, neuvola kuin vapaa-

ajanharrastuksetkin. Neuvoloissa ja varhaiskasvatuksessa voidaan perheitä myös aiempaa aktiivisemmin ohjata hyödyntämään Neuvokas perhe – verkko-ohjelmaa, josta koko perhe saa arkeensa ja elintapavalintoihinsa vinkkejä myös painonhallinnan näkökulmasta. Siun sotessa käytössä oleva lasten ja nuorten ylipainon ja lihavuuden hoitoketju on päivitetty ja julkaistu toukokuussa 2024. Varhaiskasvatuksessa Joensuussa liikkumisen lisääminen on yksi toiminnan selkeä painopistealue.

Kontiolahdella 2–6 –vuotiaiden ylipainoisten poikien osuus on pysynyt tilastollisesti edellisen vuoden tasolla.

Vähintään ikätasoisesti tai ikätasoaan paremmin lukemaansa ymmärtävien joensuulaisten toisen ja viidennen luokan oppilaiden määrä on laskenut vuodesta 2018 saakka. Korona ei selitä tulosten laskua, sillä aleneva trendi on ollut selkeästi nähtävillä jo ennen koronaa. Kansallisesti laskeviin tuloksiin on reagoitu ja mm. kaksivuotisen esiopetuksen kokeilulla, subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden vahvistamisella, kolmiportaisen tuen vakiinnuttamisella varhaiskasvatukseen ja lisäksi lukuliike- ja muut kansalliset hankkeet on tähdätty erityisesti vastaamaan tähän ilmiöön.

Kontiolahdella kuudennen luokan luetun ymmärtämisen tulokset ovat heikentyneet olennaisesti edellisvuodesta, vaikka perustaitojen saavuttamista on pyritty monin tavoin edistämään.

1–5-vuotiaiden osallistuminen varhaiskasvatukseen on kasvanut Kontiolahdella. Joensuussa 1–5-vuotiaiden osuus varhaiskasvatuksessa on kasvanut ennakoitua nopeammin.